

ANDALUSIË

van reizigers voor reizigers

ANDALUSIË

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

TROTTER

Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 97
NL-3990 DB Houten

E-MAIL: TROTTER@LANNOO.BE

WWW.TROTTERCLUB.COM

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer € 25 betaalt, behoort een hotel waar je € 75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

VERTALING Sabine van Humbeek; Imago Mediabuilders

REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND Wegwijzer, Brugge

OMSLAGONTWERP Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

ONTWERP BINNENWERK Imago Mediabuilders

OMSLAGFOTO NaughtyNut / Shutterstock.com

OORSPRONKELIJKE TITEL Le Routard – Andalousie

OORSPRONKELIJKE UITGEVER Hachette, Paris

DIRECTEUR VAN DE REEKS EN AUTEUR Philippe Gloaguen

STICHTERS Philippe Gloaguen en Michel Duval

ADJUNCTREDACTEUREN Benoît Lucchini en Amanda Keravel

REDACTEUREN Isabelle Al Subaihi, Mathilde de Boisgrollier, Thierry Brouard, Marie Burin des Rozières, Véronique de Chardon, Fiona Debrabander, Anne-Caroline Dumas, Géraldine Lemauf-Beauvois, Olivier Page, Alain Pallier, Anne Poinsoot en André Poncelet.

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),

Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2016

© Cartografie Hachette Tourisme

WWW.LANNOO.COM

D/2016/45/155 - ISBN 978 94 014 3185 9 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VEELGESTELDE VRAGEN	11	De corrida	58
		Drank	61
17 TOPERVARINGEN VAN TROTTER	13	Economie	63
		Flamenco	65
		Geografie	69
		Geschiedenis	70
		Godsdienst en geloof	84
		Keuken	85
		Media	90
		Milieu	91
		Semana Santa	93
		Sport en ontspanning	96
		Tapas	97
		Werelderfgoed van Unesco	98
		Zeden en gewoonten	98
		Zigeuners van Spanje	99
REIZEN NAAR ANDALUSIË	15		
ANDALUSIË PRAKTISCH	21		
ABC van Andalusië	22		
ABC van Spanje in het algemeen	22		
Alvorens te vertrekken	22		
Budget	24		
Feesten en feestdagen	26		
Geldzaken	27		
Gezondheid	27		
Internetadressen	28		
Klimaat	28		
Musea, bezienswaardigheden en monumenten	28		
Noodgevallen	30		
Openingstijden	30		
Overnachten	30		
Post	34		
Reisliteratuur	34		
Reisroutes	36		
Risico's en ergernissen	38		
Roken	38		
Taal	39		
Telecommunicatie	41		
Vervoer	43		
Wegen	47		
Winkelen	47		
MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR	49		
Beroemde personen	50		
Bevolking	54		
Cultureel erfgoed	55		
		Sevilla	105
		Aracena	169
		Carmona	174
		Córdoba	178
		CENTRAAL-ANDALUSIË	
		VAN CÓRDOBA NAAR GRANADA VIA DE ROUTE VAN HET KALIFAAT	211
		Baena	212
		Parque Natural de las Sierras Subbéticas	214
		Zuheros	217
		Priego de Córdoba	218
		Alcalá la Real	220
		Granada	221
		De Sierra Nevada	274

INHOUD

DE POORT VAN ANDALUSIË 274

Jaén	275
Van Jaén naar Baeza	279
Baeza	280
Úbeda	286
Cazorla en zijn Sierra	292

VAN GRANADA NAAR GUADIX 297

Guadix	297

DE COSTA DE LA LUZ

Huelva	303
Sanlúcar de Barrameda	315
Jerez de la Frontera	318
El Puerto de Santa María	328
Cádiz	330
Arcos de la Frontera	343
De Sierra de Grazalema	346
Vejer de la Frontera	353
Conil de la Frontera	356
Caños de Meca	357
Tarifa	362

DE COSTA DEL SOL EN HET ACHTERLAND

Algeciras	376
Gibraltar	381
Casares	390

VAN CASARES NAAR RONDA VIA DE WITTE DORPEN 392

Jimena de la Frontera	392

Gaucín	394
Algatocín	395
Genalguacil	395
Benadalid	396
Júzcar	396
Ronda	396
Marbella	409
Istán	418
Ojén	420
Het natuurpark van de Sierra de las Nieves	422
Mijas	425
Málaga	428

VAN MÁLAGA NAAR GRANADA 449

Antequera	449

DE COSTA DEL SOL TUSSEN MÁLAGA EN ALMERÍA 458

Cómpeta	458
Frigiliana	460
Nerja	461
Salobreña	468

DE ALPUJARRAS (SIERRA NEVADA) 471

TEN WESTEN VAN TREVÉLEZ	477
Lanjarón	477
Órgiva	477
Pampaneira	478
Bubión	479
Capileira	480
Mecina-Fondales	482
Ferreñola	482
Pitres	483
Busquístar	484
Trevélez	485

TEN OOSTEN VAN TREVÉLEZ	486
Yegen	486
Laroles	487
Almería	487
Van Almería naar Salobreña langs de kust	497

TEN OOSTEN VAN ALMERÍA

De woestijn van Tabernas	501
Het natuurpark van Cabo de Gata	503
Mojácar	517
Lorca	521

REGISTER 534

KAARTEN EN PLATTEGRONDEN

Afstanden tussen de steden	45	Jerez de la Frontera	320-321
Algeciras	377	Málaga – centrum	430-431
Almería	491	Málaga – historisch centrum (detailkaart)	433
Alpujarras, de (overzichtskaart)	473	Marbella	411
Andalusië (overzichtskaart)	18-19	Mijas	426
Antequera	451	Mojácar	519
Baeza	281	Nerja	463
Cabo de Gata (overzichtskaart)	505	Parque Natural de las Sierras Subbéticas	215
Cádiz, provincie (overzichtskaart)	331	Ronda	399
Cádiz	332-333	Salobreña	469
Córdoba	180-181	San José	509
Gibraltar	383	Sevilla (plattegrond I)	108-109
Granada – Centrum	224-225	Sevilla (plattegrond II)	112-113
Granada – Het Albaicín (detailkaart)	226-227	Sevilla – de wijk Santa Cruz (detailkaart)	115
Guadix	299	Sierra de Grazalema, de (overzichtskaart)	347
Het Alhambra	258-259	Tarifa	363
Het Alhambra – Los Palacios Nasridos	263	Úbeda	287
Huelva en omgeving (overzichtskaart)	304		
Huelva	307		
Jaén, provincie (overzichtskaart)	275		

VEELGESTELDE VRAGEN

■ **Wat is de beste periode om Andalusië te bezoeken?**

Mei en juni zijn in Andalusië erg aangenaam. Het is er dan warm, maar niet te heet. Ook in september en oktober zijn de temperaturen heerlijk en zijn er bovendien minder mensen. In juli en augustus schommelt het kwik tussen 35 en 40 °C. De kust is in deze maanden overvol en de Spanjaarden zijn minder vriendelijk dan buiten het seizoen. Maar in de steden dalen de prijzen van logies naarmate de temperaturen stijgen. Tijdens de *Semana Santa* en andere *Ferías* hangt er een geweldige sfeer in Andalusië, maar een hotelkamer is dan vrijwel niet te vinden en de prijzen rijzen de pan uit.

■ **Is het leven in Andalusië duur?**

Nee, Andalusië is bijna 20 tot 30% goedkoper dan Vlaanderen en Nederland. Aan de kust verdubbelen de prijzen in de zomer. Een tweepersoonskamer in een pension kost gemiddeld € 40 tot 60. Voor € 10 kun je al iets kleins eten en voor € 15-20 heb je zelfs een volledige maaltijd.

■ **Waar kun je goedkoop overnachten?**

Op de campings, in de vele jeugdherbergen en in de kleine *hostales* (pensions) kun je zeer betaalbaar overnachten. Wil je er echter zeker van zijn iets te vinden wat binnen je budget past, dan moet je wel ver van tevoren reserveren, tenzij je echt buiten het seizoen reist (in de winter).

■ **Vind je nog ongerepte stukjes kust?**

Van Algeciras tot Almería is de kust een lange muur van beton (Torremolinos, Fuengirola). Enkele stukken, bijvoorbeeld ten westen van Tarifa, Nerja en vooral het natuurpark Cabo de Gata zijn min of meer aan de bouwwoede ontsnapt. Ook de historische centra van Marbella en Málaga zijn uitstekend bewaard gebleven.

■ **Wat eten we?**

Andalusië is het rijk van de tapas. Ze bestaan in allerlei soorten (zoals rauwkost, vis, vlees en salades) en je vindt ze overal en op ieder uur van de dag. Bovendien zijn ze zeer betaalbaar. De ham uit de Alpujarras of Aracena is overheerlijk, evenals de kaas. Probeer zeker eens schapen- of geitenkaas (*payoyo*). En vergeet de gazpacho niet, of zijn alter ego, de *salmorejo*! Op bijna elke tafel vind je heerlijke, goudgele olijfolie.

■ **Hoe kun je je het best verplaatsen?**

Er is een zeer goed ontwikkeld busnet. Voor reizen tussen grote steden (Sevilla-Córdoba bijvoorbeeld) kan de trein ook handig en snel zijn. Je kunt ook een auto huren. De wegen zijn goed en de Spanjaarden zijn beschaafde autobestuurders.

weinig schaduw op het *Plaza de España*. In de straten die uitmonden op dit centrale plein (dat door de inwoners 'de salon' wordt genoemd) kom je prachtige paleizen uit de 16de en 17de eeuw tegen, bijvoorbeeld in de *Calle Emilio Castellar* (op nummer 37 en 26). Even verderop staat het schitterende barokpaleis *Benameji*, dat de collecties van het *Museo histórico* bevat (*Calle Cánovas del Castillo* 4 ☎ 954 83 04 31. *Geopend di.-vr. 10.00-13.30 u, juni-sept. tot 14.30 u (maar gesloten na de middag), 16.30-18.30 u, za. 10.00-14.00 u en 17.30-20.00 u, zon- en feestdagen 10.00-15.00 u; gratis*). Je kunt hier enkele prachtstukken bewonderen, zoals het standbeeld van de amazone Astigi, een kopie uit de Romeinse tijd. In de gemengde kerk van Santa Cruz is een klein museum met religieuze kunstvoorwerpen ondergebracht (*ma.-vr. 9.00-13.00 u en 17.00-21.00 u, zo. 10.00-13.00 u en 18.00-21.00 u; toegangsprijs: € 2*).

🗝 **Estepa:** rustig stadje dat een tegenaanval lijkt in te zetten op een uitloper van de sierra. Klim naar de donjon (samen met enkele brokstukken van muren het enige vestingwerk van de oude Arabische forten) naast de kerk *Santa María de la Asunción* (14de eeuw). Vanaf het platform met op de voorgrond de barokke *Torre de la Victoria* (de bijnaam 'balcón de Andalucía' is overdreven!) heb je een mooi uitzicht. Loop daarna terug naar beneden door de rustige straatjes met witte huizen en enkele oude paleizen zoals dat van de markies van Cerverales (18de eeuw).

🗝 **Osuna:** op de heuvel van Osuna staat een indrukwekkende collegiale kerk uit de renaissance. Binnen in de kerk enkele meesterwerken van de

Spaanse schilderkunst uit de 17de eeuw (*geopend di.-zo. 10.00-13.30 u en 16.00-19.00 u, okt.-april 15.30-18.30 u; toegangsprijs: € 2*). Pal achter de kerk kun je het sobere, maar ook indrukwekkende gebouw van de *Antigua Universidad* uit 1548 niet over het hoofd zien. In de benedenstad vind je schitterende barokgebouwen in de *Calle de Sevilla* en *Calle de San Pedro*, die parallel aan elkaar lopen. Het lijkt wel alsof je hier een sprong in de tijd maakt. In de herfst van 2014 werd het 6de seizoen van de populaire reeks 'Game of Thrones' hier gedeeltelijk gedraaid.

🗝 **Marchena:** charmant, oud centrum met smalle, geplaveide straatjes, kleurrijke gevels en veel kerken met klokkentorens. Die laatste zijn heel geliefd bij ooevaars. Marchena werd gesticht in 169 v.Chr. Deze middelgrote stad heeft dus al een lange geschiedenis, waarvan mooi erfgoed bewaard is gebleven. Het loont de moeite om hier even de benen te strekken. Loop bijvoorbeeld door de *Puerta de Sevilla* (15de eeuw) naar de kerk *San Juan Bautista*, die gebouwd werd rond 1490. De kerk is een voorbeeld van mudéjar (hoewel het indrukwekkende retabel gotisch is en het koor barok) en heeft vijf schepen. De schilderijen die er hangen, zijn zo opmerkelijk dat je je in een museum waant (*geopend tijdens diensten, ma.-za. 19.30 of 20.00 u, afhankelijk van het seizoen, zo. 11.30 u*). De sacristie herbergt trouwens een 'echt' museum met negen doeken van de beroemde schilder Francisco de Zurbarán (*zelfde openingstijden als de kerk, maar je kunt ze ook bezichtigen na reservering, vraag inlichtingen bij het Bureau voor Toerisme; toegangsprijs: € 2*).

CÓRDOBA

POSTCODE 14000 | 328.700 INWONERS

Córdoba is de stad van de tolerantie, de smeltkroes van culturen, het bewijs dat vreedzaam samenleven van verschillende volkeren geen utopie hoeft te zijn. Moslims, joden en katholieken leefden hier lange tijd in vrijwel perfecte harmonie. Die tolerantie leidde tot zo'n bevolkingsexplosie dat Córdoba in de 10de eeuw met een miljoen inwoners de grootste stad van Europa was. De bloei van de kunsten en wetenschappen in deze stad ontging ook de grote geleerden uit de middeleeuwen niet. De twee vooraanstaande filosofen Averroës en Maimonides werden er zelfs geboren. Bijna duizend jaar later zouden ze ongetwijfeld trots zijn op en gefascineerd door de vele nieuwsgierigen die door de *Judería* dwalen. In deze oude joodse wijk bevindt zich de Grote Moskee, de *Mezquita*, een architecturale parel van opperste zuiverheid met maar liefst 854 zuilen. De *Judería*

is in zekere zin een dorp in de stad. Niets is heerlijker dan te verdwalen in de smalle, kronkelende straatjes, te spelen met het door de witte gevels weerkaatste licht, op zoek te gaan naar prachtige patio's vol bloemen en keramiek. Er bestaat in Córdoba zelfs een wedstrijd waarin de mooiste patio's worden bekroond. Die traditie prijkt sinds 2012 op de lijst van immaterieel erfgoed van Unesco. 's Avonds, als de toeristen vertrokken en de souvenirwinkeltjes gesloten zijn, is een wandeling hier helemaal zalig. Córdoba krijgt haar eeuwige karakter terug! Het historische centrum van Córdoba is sinds 1994 Werelderfgoed.

GESCHIEDENIS

EEN BEETJE GESCHIEDENIS | Je kunt je afvragen waarom de Carthagers en daarna de Romeinen een stad hebben gesticht op een strategisch zo kwetsbare plek. Misschien waren ze onder de indruk van de schoonheid van het landschap of lieten ze zich leiden door de vruchtbare bodem. Toen de Moren de stad veroverden, vielen ook zij voor de charme van de stad, want ze maakten haar tot hoofdstad van een uitgestrekt moslimrijk. De emirs probeerden hun territorium uit te breiden naar het noorden, maar zagen hun opmars in 732 gestuit door Karel Martel. Het luisterrijke Córdoba steekt in die tijd Constantinopel naar de kroon en telt meer dan 300 moskeeën.

Drie eeuwen lang bestaan de culturen van de moslims, de joden en de katholieken harmonisch naast elkaar. De oosterse verfijning drukt haar stempel op ieder huis. Kaliefen en emirs houden van kunst en wetenschap, en slagen erin religieuze conflicten te vermijden. Overal vandaan komen kunstenaars en grote denkers naar Córdoba, de oase van verdraagzaamheid in Europa. Filosofen, geschiedkundigen en wetenschappers van verschillende overtuigingen delen hun kennis. Goudsmeden, wevers, pottenbakkers en musici worden door de kunstminnende machthebbers uitgenodigd en verwend.

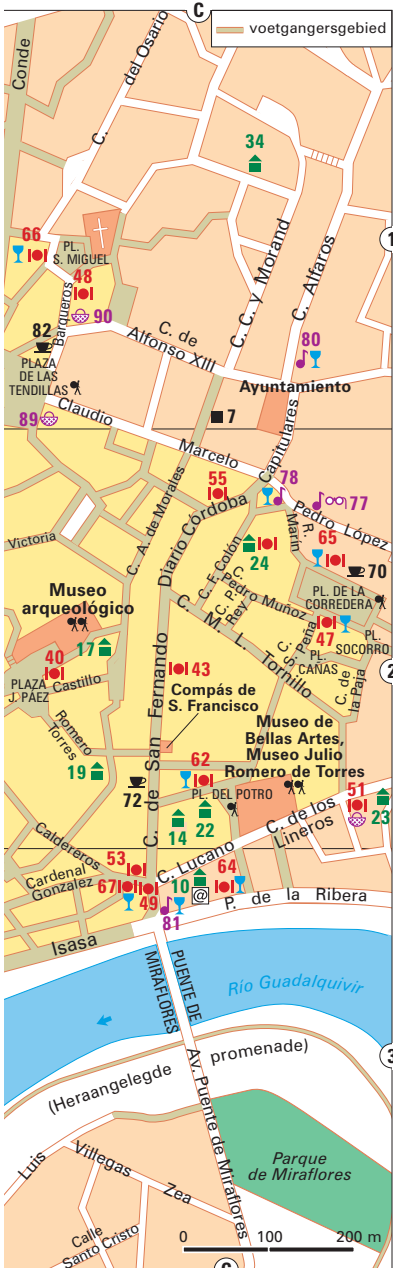
Toch gaat deze tolerantie gepaard met strenge wetten, iets wat tegenwoordig wel eens vergeten wordt. De inwoners moeten een belasting betalen, willen ze hun burgerlijke autonomie bewaren en vrij hun godsdienst beoefenen. Slavernij is niet verboden. En om in de gunst van de emirs te blijven moet men een deel van de oogst afstaan of gul zijn met geschenken. De emirs zijn namelijk nogal humeurig, maar ook zeer geslepen. Zij hanteren meesterlijk het verdeel-en-heersprincipe en verstaan de kunst om tweedracht te zaaien tussen de verschillende gemeenschappen. Die zo geroemde tolerantie moet dus enigszins genuanceerd worden.

De stad kent haar grootste bloei in de 10de eeuw. Córdoba is dan het lichtende voorbeeld voor heel Europa. Dan ontstaan er echter interne twisten tussen verschillende emirs. Het is het begin van een periode van verval. In 1212 worden de Almohaden verpletterend verslagen door de legers van de koningen van Castilië, Aragon en Navarra. Het is een fatale klap voor de islam. De moslims steken de straat van Gibraltar weer over, doen daarna een schuchtere poging om terug te keren, maar worden verjaagd. In de volgende eeuwen bereikt Córdoba nooit meer hetzelfde prestige. De katholieken behandelen de moslims veel vernederender dan dat omgekeerd ooit het geval was geweest. Men stapt af van de ingenieuze irrigatiesystemen van de Moren, zodat de landbouw sterk achteruitgaat.

Die landbouw floreert vandaag weer en de uitgestrekte glooiende velden in de omgeving liggen met hun warme kleuren te pronken.

CÓRDOBA

	Nuttige adressen	50	Taberna Luque
	1 Bureau voor Toerisme	51	Bodegas Campos en Covap Pick & Stay
	2 Edaco	52	El Olivo
	3 Corte Inglés	53	Garum 2.1
	4 Mezquita	55	El Astronauta
	7 Solo Bici		
	10 Internetcafé		
	Slapen		
	10 Funky Hostel Córdoba	60	Casa Rubio
	11 Albergue Inturjoven de la Creatividad	61	Bar Santos
	12 Hostal Séneca	62	Taberna Plateros
	13 Hostal Trinidad	63	Bodega Guzmán
	14 Hostal Maestre	64	Fusión by SoJo
	15 Al Katre Backpacker	65	Taberna El Sótano
	16 El Antiguo Convento	66	Cervecería 100
	17 Hotel Plateros		Montaditos
	18 Hostal Alcázar	67	La Bicicleta
	19 Pensión El Portillo		
	20 Hostal Osio		Churros en ontbijt
	21 Pensión Internacional	64	Fusión by SoJo
	22 Hostal Los Arcos	70	Mari Paz Churreria
	23 Hostería Lineros 38	71	Kiosk met churros
	24 Casa de los Azulejos	72	Zumería El Arbolito
	25 Hotel Mezquita	73	O Mundo de Alicia
	26 Hotel González	82	La Tortuga
	Baden in een hamam en muntthee drinken		
	27 Hospedería Alma Andalusi	74	Hammam Al Andaluz
	29 Hotel Marisa	75	Tetería Salon de Té
	30 Hotel Lola		
	31 Balcón de Córdoba		Flamenco-voorstellingen
	32 Hospedería Baños Árabes de Córdoba	76	Tablao El Cardenal
	33 Hacienda Posada de Vallina	77	La Bulería
	34 Palacio del Bailio		
	Eten		
	40 Café-bar La Cáva		Uitgaan, dansen, naar muziek luisteren
	41 La Viuda	78	Jazz Café
	42 El no 10	79	Góngora Gran Café
	43 La Boca	80	Automático
	44 Taverna Puerta Sevilla	81	Sojo Ribera
	45 Mercado Victoria		
	46 Casa Pepe de la Judería		Winkelen
	48 Casa El Pisto-Taberna San Miguel	86	Zoco Municipal
	49 Los Hollejos en Regadera	87	Artesanía entre Flores
		89	Los Carmenes
		90	Covap

HET HISTORISCHE CENTRUM VAN CÓRDOBA IS SINDS 1994 WERELDERFGOED.

Buiten de stad kun je een heerlijke wandeling langs de Guadalquivir maken (Arabisch voor 'Grote Rivier'), maar dé charme van Córdoba is wel degelijk het centrum. Daar vind je trouwens ook de charmante hotelletjes en de leuke kroegjes.

Opgelet

Net als in Sevilla zijn er ook hier vele diefstallen. Vooral auto's met een vreemde nummerplaat krijgen vaak een 'bezoekje'. Zelfs op bewaakte parkeerterreinen is je auto niet altijd veilig. Wees dus voorzichtig. Houd je tas stevig vast en laat niets waardevols achter in je auto. Naar het schijnt zijn er diefjes die speuren naar toeristen die iets in de kofferbak van hun auto stoppen. We weten niet meer welke goede raad we je nog meer kunnen geven ...

AANKOMST EN VERTREK

MET DE TREIN

R **RENFE** (centraal station; buiten plattegrond, via A1): Plaza de las Tres Culturas ☎ 902 24 02 02 **W** renfe.com. In het noorden van de stad. Vooral voor lange ritten.

i **Bureau voor Toerisme:** tegenover het spoor, op de brug ☎ 902 20 17 74. In principe dag, geopend 9.00-14.00 u en 16.30-19.00 u, in de zomer 17.00-20.00 u. De openingstijden veranderen in de praktijk vaak.

– **Kluisjes:** doordeweeks 8.00-22.00 u, in het weekend 9.30-22.30 u. € 3-6, afhankelijk van de grootte en de tijdsduur.

– **Verhuur van voertuigen:** Avis (☎ 957 40 14 45) en Atesa (☎ 957 47 59 79).

• De AVANT of de hogesnelheidstrein *Alta Velocidad* verbindt Córdoba met **Sevilla** in ¾ uur in beide richtingen. Ma.-vr. 7 treinen, 6.50-22.10 u, za.-zo. 5 treinen: 1ste om 8.15 u naar Sevilla, laatste trein om 20.10 u; doordeweeks 1ste trein vanuit Sevilla naar Córdoba om 7.24 u, de laatste om 20.14 u. Prijs ongeveer € 21.

• De hogesnelheidstrein *AVE* (Sevilla-Madrid) rijdt ook tussen Córdoba en **Sevilla** in dezelfde tijd, maar is een stuk duurder (ongeveer € 36). In iets minder dan 2 uur verbindt deze trein Córdoba ook met **Madrid** (ongeveer € 72). Restauratiegelegenheid aan boord. In beide richtingen vertrek-

ken ieder uur treinen. Córdoba-Sevilla 8.35-23.20 u, Sevilla-Córdoba 6.15-21.15 u; Córdoba-Madrid 7.00-22.50 u, Madrid-Córdoba 6.30-21.30 u; zo. iets minder frequent. Met deze twee sneltreinen kun je eventueel, als je geen slaappleats hebt kunnen vinden in Córdoba, vanuit Sevilla een daguitstap maken naar Córdoba.

- Ongeveer 6 *Andalucía Express*-treinen per dag tussen Córdoba en **Sevilla** in beide richtingen (7.15-20.15 u; reisduur: 1¼ uur; € 13) en 4 tussen Córdoba en Jaén (vanuit Córdoba 8.00-20.10 u (circa € 14); vanuit Jaén 8.00-16.20 u; reisduur: 1½ uur).

- **Naar Madrid:** 4 *Altaría*-treinen, 11.30-20.30 u (reisduur 2 u en 10 min) en 14 *AVE*-treinen per dag (zie eerder).

- **Naar Jerez de la Frontera:** meerdere *express*-treinen (reisduur: 2½ uur) en *Altaría*-treinen, die sneller, maar ook duurder zijn (reisduur 1 u en 50 min).

- **Naar Cádiz:** 9 treinen per dag, 8.44-20.52 u, in omgekeerde richting 6.35-17.35 u. Reisduur: 2½ uur.

- **Naar Barcelona:** 3-4 rechtstreekse verbindingen ('s ochtends en na de middag) met de *AVE*; reisduur: ongeveer 5 uur. Er zijn ook veel verbindingen met een overstap in Madrid.

- **Naar Granada:** 2 *Altaría*-treinen per dag, in beide richtingen. Vanuit Córdoba 11.10 u en 19.10 u; vanuit Granada 9.10 u en 18.05 u. Reisduur: 2½ uur.

- **Naar Huelva:** 4 treinen per dag, in beide richtingen, 8.45-19.52 u. Alleen de laatste trein is rechtstreeks, bij de andere moet je in Sevilla overstappen. Reisduur: 2-2½ uur.

MET DE BUS

Busstation (buiten plattegrond, via A1):

Plaza de las Tres Culturas ☎ 957 40 40 40
 W estacionautobusescordoba.com. Achter het RENFE-treinstation. Informatie, dag. 9.00-15.00 u en 16.00-20.00 u. Verschillende maatschappijen, waaronder *Alsa* (☎ in Córdoba: 957 27 81 00 W alsa.es). Bagagekluizen 5.30-1.00 u; € 4 (zorg dat je kleingeld bij je hebt; niet voor grote koffers).

– **Autoverhuur:** Hertz ☎ 957 40 20 61 en *Europecar* ☎ 957 40 34 80.

Dit zijn de verschillende mogelijkheden (in beide richtingen):

- **Naar Granada:** circa 8 bussen per dag, 6.00-19.30 u; iets minder in het weekend (reisduur: 2½-2¾ uur).

- **Naar Almería:** 1 bus per dag om 8.30 u. Reisduur: 5½ uur.

- Talrijke verbindingen met **Écija** (6 bussen per dag, 8.35-20.00 u; reisduur: 45 min), **Carmona** (2 bussen per dag, om 8.35 en 18.45 u; reisduur: 1 u en 20 min) en 7 bussen naar **Sevilla** (5.15-20.00 u; reisduur: 1¼-2 uur).

- **Naar Algeciras:** 1 bus per dag, rond 8.30 u (reisduur: 6 uur).

- **Naar Málaga:** 4 bussen per dag, 8.30-17.00 u (reisduur: 3 uur); een daarvan stopt in **Antequera** (reisduur: 2¼ uur); 1 bus, die van 8.30 u, rijdt door naar **Marbella** (reisduur: 4½ uur).

- **Naar Cádiz:** geen rechtstreekse bussen, je kunt overstappen in Sevilla.

NUTTIGE ADRESSEN

TOERISTISCHE INFORMATIE

i Toeristische informatiekiosken: *er zijn er verschillende in de stad: bij het treinstation (zie boven); tegenover het Alcázar (Campo Santos de los Mártires; plattegrond A-B3; alleen in het seizoen geopend; dag. geopend 9.00-14.00 u en 16.30-19.00 u); op het Plaza de las Tendillas (plattegrond B1, in het seizoen dag. geopend, 9.00-14.00 u en 17.00-19.30 u). Centraal nummer voor toeristische informatie: ☎ 902 20 17 74* W turismodecordoba.org. Uitstekende documentatie en verkoop van tickets voor Medina Azahara. Ook een nachtelijke rondleiding door de Mezquita (de uren variëren elke maand, maart-okt. ma.-za., in de winter alleen vr.-za.; € 18).

i Bureau voor Toerisme (plattegrond B3, 1): Plaza del Triunfo ☎ 902 20 17 74 en 957 35 51 79 W andalucia.org. In een modern gebouw dat past bij de kleur van de Mezquita, bij de Romeinse brug. Geopend ma.-vr. 9.00-19.30 u, in het weekend 9.30-15.00 u. Inlichtingen over heel Andalusië en over Córdoba. Het is er vaak heel druk. Heel beperkte tentoonstelling over de geschiedenis van de stad.

POST EN INTERNET

Correos (postkantoor, plattegrond B1): Calle Cruz Conde 15. Geopend ma.-vr. 8.30-20.30 u, za. 9.30-13.00 u.

Internetcafé (plattegrond C3, 10): Calle Lucano 12. Dag. geopend 8.00-24.00 u. Kleine, rustige zaal, grenzend aan een bar en toegankelijk vanaf de jeugdherberg *Funky Hostel* (zie 'Slapen'). Drie plekken, met snel internet. In het centrum vind je geen ander cybercafé, maar er is overal (meestal gratis) wifi.

DINSTEN EN NOODGEVALLEN

Ziekenhuis Reina Sofia: Avenida Menéndez Pidal ☎ 957 01 00 01 en 02. Ten westen van het centrum.

Dringende hulp (politie, brandweer, ambulance): ☎ 112.

Politiebureau (plattegrond A2): Avenida Dr Fleming 2, op de hoek van de Conde Vallellano ☎ 957 59 45 00.

Verloren voorwerpen: op het politiebureau ☎ 957 59 45 24. Geopend ma.-vr. 9.00-14.00 u.

Apotheek: Avenida Gran Vía Parque (buiten plattegrond, via A2). Neem de Avenida del Aeropuerto en sla ter hoogte van het stadion rechts af de Avenida Gran Vía Parque in. Deze apotheek is 24 u per dag geopend! Een andere apotheek vind je op de Calle Lucano 19 (plattegrond C3). Geopend ma.-vr. 8.00-22.00 u, za. 9.00-14.30 u. Maar er zijn er wel meer in de stad.

TAAL

Academia Hispánica (plattegrond B2): Calle Rodríguez Sánchez 15 ☎ 957 48 80 20

W academiahispanica.com. Voor wie de taal van Cervantes wil leren of perfectioneren organiseert deze internationale talenschool verschillende cursussen en stages voor zowel beginners als gevorderden. Ze zoekt ook onderdak voor haar cursisten. Uitstekende ontvangst.

VERVOER

Taxi's: ☎ 957 76 44 44.

Bus: bus 3, 4 en 16 vertrekken vanaf het treinstation en rijden via Las Tendillas naar de Mezquita (halte San Fernando). In de andere richting, vertrek van bus 3 en 16 tegenover het Alcázar en 4 bij het Plaza Diego León, op de hoek van Las Tendillas. Kaartje: € 1,20. De bussen rijden van 6.30 tot 23.00 u, ongeveer elk kwartier. Bij de haltes zie je op de elektronische panelen de wachttijd tot de volgende bus.

Parkeren: het is vrijwel onmogelijk om in de oude stad een parkeerplaats te vinden. Drop je bagage in je hotel en parkeer de auto elders (bijvoorbeeld in de *parkeergarage Mezquita*). Neem een taxi (circa € 5 vanaf een parkeerterrein buiten het centrum) of de bus. Het centrum van Córdoba kun je trouwens toch het beste te voet verkennen. Parkeer je auto niet zomaar ergens. Je loopt dan het risico te worden weggeslept.

• **Parkeerautomaten:** parkeren op straat kan tegen betaling ma.-vr. 9.00-14.00 u en 17.00-21.00 u, za. 9.00-14.00 u. Reken op € 1,70 voor 2 uur). Probeer het eens op de Avenida Conde Vallellano (plattegrond A3) aan de Puerta de Sevilla (onofficiële bewaking).

• **Bewaakte parkeergarages:** circa € 12-13 per dag. Betaalkaarten vaak niet geaccepteerd. De ondergrondse parkeergarage die zich het dichtst bij het centrum bevindt, is parkeergelegenheid **Mezquita** (plattegrond A3, 4), vlak voor de Baños del Alcázar. Toegankelijk via de kade (Avenida del Alcázar). Is het hier vol, probeer dan de parkeergarage van acht verdiepingen **Edaco** (plattegrond B1, 2), aan de Calle Conde de Rubledo (zijstraat van de Avenida Gran Capitán), een andere bij de **Corte Inglés** aan de Avenida Ronda de los Tejares (plattegrond B1, 3) en nog een andere aan de Avenida del Aeropuerto (buiten plattegrond, via A2), die dag en nacht bewaakt zijn. Een laatste parkeergelegenheid in het historische centrum (*casco histórico*), waar je ook met caravan kunt parkeren (buiten plattegrond, via A3). Andere mogelijkheden niet ver van het centrum: aan de Paseo de la Victoria (*grote parkeergarage op verschillende niveaus, plattegrond A1*), de Paseo de la República Argentina (max. 2 uur) en de Avenida de la Libertad tegenover het treinstation (buiten plattegrond, via A1) of aan de overkant van de rivier, aan de Avenida de la Confederación.

• Het **goedkoopst** is het om je auto te parkeren op de Avenida de la República Argentina of op de Paseo de la Victoria, als je een plekje kunt vinden. Hier kost het slechts € 1 per dag, en 's nachts is het zelfs gratis (maar ook zonder toezicht).

🚲 Solo Bici (fietsverhuur; plattegrond C1, 7): Calle María Cristina 5 ☎ 957 48 57 66 🌐 solo-bici.net. Geopend di.-vr. 10.00-14.00 u en 18.00-21.00 u, in het weekend 10.00-15.00 u. Ongeveer € 6 voor 3 uur, € 10 voor 5 uur en € 15 per dag. Je moet 18 jaar oud zijn. Borg van € 50 en identiteitsbewijs vereist.

SLAPEN

Córdoba is een dure stad om te overnachten. Het laagseizoen duurt normaal van november tot half maart, het tussenseizoen van half maart tot eind oktober en het hoogseizoen is tijdens de *Semana Santa*, de *Feria de Mayo* en de lokale feestdagen. Sommige hotels beschouwen juli en augustus ook als laagseizoen. Aangezien de toeristen toch het hele jaar blijven toestromen, ook als het heel koud of heel warm is, zijn er veel hotels die het hele jaar door dezelfde prijzen hanteren (behalve tijdens de feesten). We raden je echt aan een hotel te nemen in het oude stadsgedeelte. Dit zijn charmante huizen met mooie smeedijzeren tralies en fleurige, goed onderhouden patio's. De hotels in de buurt van het station zijn praktisch en iets goedkoper, maar zielloos. Als je met de trein in Córdoba aankomt, bel dan eerst naar de hotels in het centrum om te informeren of daar nog een kamer vrij is. Je zult er geen spijt van krijgen.

JEUGDHERBERGEN

🏠 Funky Hostel Córdoba (plattegrond C3, 10): Calle Lucano 12, 14003 ☎ 957 49 29 66 📧 funkycordoba@funkyhostels.es 🌐 funky-cordoba.com. Ingang via het café. Bed op slaapzaal € 12-17, tweepersoonskamer € 33-52, afhankelijk van het seizoen; ontbijt € 2-2,50. Internet, wifi. Deze jeugdherberg ligt vlak bij de Mezquita en op een steenworp afstand van het Plaza del Potro. De aangenaam gekleurde slaapzalen zijn heel schoon en hebben allemaal een eigen (kleine) badkamer. De kwaliteit van de

tweepersoonskamers is vergelijkbaar met die van een goed hotel uit de doorsneecategorie. Op de derde verdieping vind je een mooi terras met een aangrenzende keuken en een prachtig uitzicht op de Mezquita. De kers op de taart is wel de ontvangst, die zeer hartelijk is. Een plek gemaakt voor leuke ontmoetingen!

🏠 Albergue Inturjoven de la Creatividad (plattegrond B2, 11): Plaza Juda Levi, 14003 ☎ 955 03 58 86 en 902 51 00 00 (reserveringen) 📧 cordoba.itj@juntadeandalucia.es 🌐 inturjoven.com 🚶 Op 2 min lopen van de moskee. Hele jaar dag en nacht geopend. Afhankelijk van het seizoen en de dag van de week: bed op slaapzaal voor jongeren tot en met 25 jaar € 14-28, vanaf 26 jaar € 18-32 (zonder jeugdherbergkaart betaal je € 2 extra); ontbijt € 2,50. Maaltijd (na reservering) circa € 8. Kluis € 2. Internet, wifi. Midden in de stad, in het hart van de Judería. Een zestigtal kamers voor een tot vijf personen, met badkamer en airco. Sommige zijn modern, andere wat oubollig. In een doolhof van gangen en loopbruggen tussen de verschillende nieuwe gebouwen (waarvan een vleugel wordt gebruikt) en de gewelfde kamers uit het oude klooster, kun je het beste eerst meerdere kamers bekijken voor je beslist. De kamers zijn schoon en functioneel, maar het is er wel lawaaiig. Gezellige grote, zonnige binnenplaats met palm-, olijf- en sinaasappelbomen. Er is een wasserette, maar geen gezamenlijke keuken. Vriendelijk personeel, dat een beetje Frans en Engels spreekt.

🏠 Hostal Osio (plattegrond B2, 20): Calle Osio 6, 14003 ☎ 957 48 51 65 📧 hostalosio@gmail.com 🌐 hostalosio.com 🚶 Op 50 m van de Mezquita, heel centraal in een steegje dat uitkomt in de Calle Rey Heredia. Kijk voor de beschrijving bij de categorie 'Goedkoop tot doorsneeprijs'.

GOEDKOOP

(€ 30-45)

🏠 Hostal Séneca (plattegrond B2, 12): Calle Conde y Luque 7, 14003 ☎ 957 49 15 44 📧 reservas@senecahotel.com 🌐 senecahotel.com. Bed op slaapzaal met 4-6 bedden € 12-17, tweepersoonskamer met wastafel of

1ste eeuw zijn tentoongesteld, een zonnewijzer uit de 10de eeuw en pagina's uit de Koran uit de 14de eeuw. Je vindt er bovendien een mooie collectie kruiken uit de 7de eeuw, mooi stucwerk, houtsnijwerk (onder meer een monumentale ingelegde deur), veelkleurig marmer en azulejo's uit de 9de tot de 14de eeuw. Tegenover de uitgang zijn er vaak tijdelijke tentoonstellingen, die je ook gratis kunt bezoeken.

Het Alcazaba

Voordat je deze vesting binnengaat, steek je het Plaza de los Aljibes over, dat zijn naam dankt aan de reservoirs (*aljibes*) die er zijn uitgegraven door de Arabieren om een leger van tienduizenden mannen te voorzien van drinkwater. Het Alcazaba is het oudste (11de eeuw) en minst spectaculaire gedeelte, hoewel je vanaf de *Torre de la Vela* (ook wel klokkentoren genoemd) een uitzonderlijk uitzicht hebt over de stad. Deze 27 m hoge toren werd waarschijnlijk opgetrokken onder Mohammed ben Nasr Al-Ahmar, de stichter van de Nasriden-dynastie. Door een aardbeving in 1522 verloor de toren een aantal meters. Het Alcazaba lag boven op de heuvel en was het fort van de stad. Je ziet vanuit hier de stadsmuren lopen, klimmend op de heuvels. Vanaf de wachttoren werd gewaarschuwd als er gevaar dreigde. Ook het irrigatiesysteem werd van hieruit gedirigeerd. In het centrale gedeelte van het Alcazaba zie je ruïnes van oude kazernes.

Los Palacios Nasrides

Vesting maar ook residentie van de emirs, gebouwd tussen 1238 en 1391. Het paleis werd meerdere malen verbouwd en verfraaid en dat gebeurde zo vakkundig dat het moeilijk te achterhalen is van wanneer bepaalde kamers en arabesken precies dateren. Het voornaamste is dat de architecturale eenheid niet verstoord is. Er zijn drie zalen, de *Mexuar*, *Coares* en *Patio de los Leones*, bestaande uit patio's, salons, gangen en nissen, die een sfeer uitstralen waarvan je tijdens je bezoek doordrongen raakt.

El Mexuar (Raadzaal)

Het oudste gedeelte van de paleizen, maar ook het gedeelte dat het meeste wijzigingen heeft

ondergaan. In deze vrij kleine maar zeldzaam sierlijke zaal zetelde het Koninklijk Tribunaal. In het vierkante centrale gedeelte, begrensd door zuilen met veelkleurige kapitelen, bestudeerde men de grote gerechtelijke zaken. De zaal is versierd met mooie arabesken en prachtige Moorse azulejo's (of *alicatados* – inlegwerk in steen) uit de 16de eeuw. De ranke zuilen contrasteren met de rijkversierde kapitelen. Let ook op de tussenetage, waarvan alleen een balustrade bewaard is gebleven. Dit was het hart van een kapel, die gebouwd werd ter gelegenheid van een bezoek van koning Filips IV. De plankenvloer is verdwenen en alleen de balustrade is overgebleven. De mirhab van de Mexuar is naar het zuidoosten, naar Mekka gericht (zwaar beschadigd door een explosie in 1590). Mooi uitzicht op het Albaicín. We vervolgen het bezoek via de sierlijke Patio del Mexuar, met zijn prachtig versierde muren.

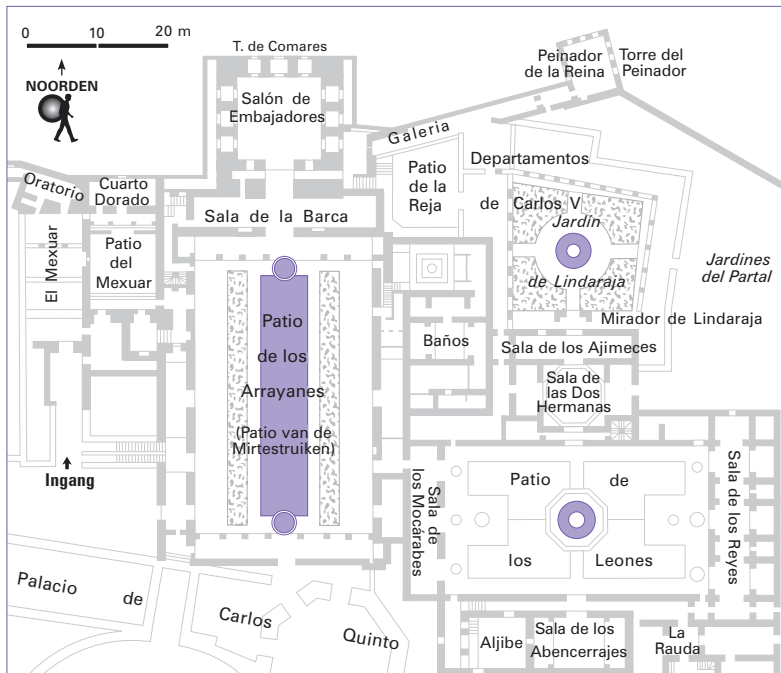
- **Cuarto Dorado** (de Gouden Kamer): schitterend met zijn muren vol siermotieven en inscripties en het bewerkte en vergulde mudéjarplafond met gotische patronen. Waarschijnlijk moesten de bezoekers onder de Nasriden hier wachten tot ze de toestemming kregen om de *Patio de los Arrayanes* te betreden.

El Comares

Het middelpunt van de diplomatieke en politieke activiteit van het Alhambra, het openbare gedeelte van de Nasriden-paleizen.

- **Patio de los Arrayanes** (*Patio der Mirstruikken*) of **Patio de la Alberca**: een van de indrukwekkendste creaties van de paleizen. Bezoekers moesten langs al deze pracht en praal om bij de Sala de la Barca te komen. Het evenwicht tussen licht, water en ruimte heeft hier de perfectie bereikt en de volmaakte rust van het rechthoekige bassin roept een gevoel van buitengewone zuiverheid op. Het zonlicht weerkaatst in het water, tovert golvende en glinsterende fonkelingen op de muren en wekt er de arabesken tot leven. Hier besef je pas echt hoe perfect de Arabieren het spel van licht en ruimte beheersten. De brede, lichte arcades geven het geheel zowel iets vredigs als iets zinnelijks. De ramen met luiken op de eerste verdieping van de zuidelijke galerij zijn die

HET ALHAMBRA – LOS PALACIOS NASRIDES

van het vrouwenverblijf, dat zich niet toevallig daar bevond. De harem van de sultan was het bewijs van zijn macht en zijn vrouwen konden de meest weerbarstigen doen buigen ... Kijk er eens bovenlangs: een verschrikking! De kroonlijst van het paleis van Karel V verstoort de hele harmonie. Je vraagt je af wat die man en zijn architect (Pedro Machuca) heeft bezield.

- **Sala de la Barca:** deze langwerpige zaal ligt tussen de Patio de los Arrayanes en de Salon van de Ambassadeurs. Het was het laatste vertrek voor je de sultan ging ontmoeten. De naam komt wellicht van het fijnbewerkte cederhouten plafond, waarvan de vorm enigszins doet denken aan die van een omgekeerde scheepsrump (*barca*). Hij kan ook komen van de formule die overal in deze zaal te zien is: *baraka* (zegening).

- **Salón Comares of Salón de Embajadores (Ambassadeurszaal):** in dit vertrek, op de begane grond van de toren van Comares, werden de Arabische vorsten en de buitenlandse gezanten ont-

vangen. De sultan ontving zijn gasten gezeten in de centrale nis tegenover de ingang en met de rug naar de kleurrijke glasramen gekeerd. Wellicht wilde hij door zijn positie in tegenlicht zijn gasten intimideren.

Je vindt hier alle pracht en praal van de Nasridische kunst: arabesken, stalactieten, opengewerkte balkons, fantastische azulejo's. Tussen de oosterse arabesken staan verzen uit de Koran afgebeeld. Perfect evenwicht van vormen en verhoudingen. Let vooral op het plafond, een parel van houtsnijwerk. Het bestaat uit 8017 stukken Libanees cederhout en symboliseert de islamitische kosmogonie (de zeven hemelen en het paradijs). In deze zaal zou sultan Boabdil de sleutels van de stad overhandigd hebben aan het Katholieke Koningspaar. Op de vierde verdieping van de toren zouden de privévertrekken van de koning hebben gelegen. Door de ramen, die uitkeken op de Patio de los Arrayanes, kon hij rustig zijn genodigden observeren.

IN HET MIDDEN VAN DE PATIO DE LOS LEONES STAAT DE BEROEMDE FONTEIN MET DE TWAALF LEEUWEN.

Patio de los Leones (leeuwenhof)

Washington Irving schreef in 1829 dat deze patio de tand des tijds goed heeft doorstaan. De elegante vestingen en de Moorse pracht lijken nog in hun originele staat te schitteren. Dit is het privégedeelte van het paleis, dat was voorbehouden aan de sultan en zijn vrouwen. Je loopt door een woud van ranke zuilen met sierlijke arcaden. Het stucwerk is zo fijn dat het wel kantwerk lijkt. Je vraagt je af hoe zo'n kwetsbaar lijkend geheel de aardbevingen in de streek heeft overleefd: aan de uiteinden van de zuilen zie je loden voegen en zij zorgen voor deze combinatie van stevigheid en soepelheid. De arabesken, die op het eerste gezicht allemaal identiek lijken, zijn als je ze beter bekijkt stuk voor stuk anders.

In het midden van de patio staat **de beroemde fontein met de twaalf leeuwen**. Alle leeuwen spuwen water. Ze zouden dateren uit de 10de of de 11de eeuw en zijn zo bijzonder omdat de moslims er niet van hielden dieren af te beelden. Over de leeuwen doen heel wat symbolische interpretaties de ronde. Volgens sommigen zou deze fontein de 'levensfontein' zijn, waar de vier rivieren van het moslimparadijs, voorgesteld als vier greppels, ontspringen. Volgens anderen staan de twaalf ste-

nen beelden symbool voor de twaalf tekens van de dierenriem of de twaalf maanden van het jaar. Astrologische symbolen dus. Volgens nog een andere hypothese verwijzen ze naar de twaalf stammen van Israël en zouden de leeuwen afkomstig zijn uit het paleis van een rijke joodse vizier, Yusuf Ibn Nagrela, die in ongenade was gevallen.

De patio stelt het islamitisch paradijs voor. De zuilen rijzen op als palmbomen in een oase en in het midden ontspringt de bron. Het water stroomt via vier greppels, die de vier stromen van het paradijs voorstellen, naar de vier windrichtingen. De leeuwen ondersteunen een mooi rond bassin, symbool van de oceaan die de regen opvangt. Rond de patio liggen verschillende zalen. We beginnen met die rechts van de ingang als je van de patio de los Arrayanes komt.

- **Sala de los Abencerrajes** (*Zaal van de Abencerrajes*): opvallende *muqarnas* (plafond of gewelf met stalactieten) in de vorm van een ster, naar het schijnt onmogelijk te reproduceren. Diverse wiskundigen hebben er zich het hoofd al over gebroken. Hier werden 36 Abencerrajes onthoofd, omdat een van hen de vrouw van de sultan had verleid. Als je de zaal verlaat, zie je twee gangen. De linkergang loopt naar de oorspronkelijke ingang

die nu niet meer wordt gebruikt. De rechter loopt naar de trap richting het vrouwenverblijf.

- **Het vrouwenverblijf** is niet toegankelijk voor bezoekers. Het ligt op de eerste verdieping en strekt zich uit tot aan de Patio de los Arrayanes. De vrouwen konden dus van het privé- naar het openbare gedeelte gaan zonder te worden gezien. Ze hadden ook toegang tot de hamam, die tussen de Leeuwenhof en de Patio der Mirtestruiken lag.

- **Sala de los Reyes (Zaal der Koningen):** tegenover de ingang. Deze langwerpige zaal is onderverdeeld in verschillende gedeeltes, met plafonds die versierd zijn met stalactieten. Gewelven met bijna gebroken bogen, wat vrij zeldzaam is. Let in de nissen achteraan op de versierde en met lamsleer bedekte plafonds. Ze werden beschilderd door rondreizende schilders (eind 14de of begin 15de eeuw), met portretten van de koningen van de Nasriden-dynastie en met riddertaferelen.

- **Sala de las Dos Hermanas (Zaal van de Twee Zusters):** links van de ingang. De officiële zaal voor de vrouwen van de koning, die meestal vier vrouwen had. De lievelingsvrouw (de sultane) was niet de slimste of de mooiste of de jongste, maar zij die voor de eerste zoon zorgde. In het midden twee grote marmeren tegels waarnaar de zaal genoemd is (twee zusters). Let hier vooral op de schitterende **alicatados** (keramiekmozaïek), die worden beschouwd als de mooiste van het Alhambra.

De appartementen van Karel V en de Patio de Lindaraja

Van de Sala de las Dos Hermanas kom je bij de **Mirador de Lindaraja**, die tegenwoordig (sinds de bouw van de galerijen door de Christenen) uitkijkt op een tuin, de **Patio de Lindaraja**. Let op de sublieme Arabische inscripties in zwart en wit mozaïek.

Vervolgens kom je bij de appartementen van Karel V, uit 1526. De keizer verbleef er maar korte tijd, ter gelegenheid van zijn huwelijksreis. Je vindt hier ook een bord waarop te lezen staat dat de Amerikaanse schrijver Washington Irving hier logeerde. Aan hem hebben we het te danken dat die ruïne van toen, dat schuiloord van zigeuners en romantische zielen, in zijn oude glorie werd hersteld. Op de **Patio de Lindaraja** komen verschillende galerijen uit. In een ervan kun je het interieur zien van de baden, die niet toegankelijk zijn voor bezoekers, een andere biedt een mooi uitzicht op het Albaicín. Je komt ook door de **Sala de los Secretos** (zaal van de geheimen), een bakstenen galerij waar het hout voor de verwarming van de baden werd bewaard.

Je verlaat de Nasriden-paleizen langs de **Jardines del Partal**, die als terrassen zijn aangelegd en doorsneden zijn met waterbekkens. Hier sluit je in alle rust je bezoek aan de Nasriden-paleizen af. Via een idyllisch paadje met wachttorens kom je bij het Generalife.

Het Generalife (plattegrond D2-3)

☉ Een prachtige, met cipressen omzoomde en met groen overschaduwde weg loopt naar het Generalife. De rijkdom aan geuren en aroma's symboliseert de **geraffineerde levensstijl van de Nasriden-prinsen**, die hier in de zomer rust zochten. Ze konden zich daar terugtrekken en toch dicht bij de politieke activiteit en het Alhambra blijven. De architectuur van de gebouwen is vrij sober, maar de tuinen zijn wondermooi. Gewoon-tegetrouw hebben de Arabieren hier gezorgd voor een perfecte harmonie tussen water en planten. Het water spoot uit een rots omhoog. Vroeger was die kostbare bron met een sleutel vergren-

GESCHIEDENIS

DE GELUKKIGE REIZIGERS VAN WELEER | In het midden van de 19de eeuw kwamen er zo weinig bezoekers in het Alhambra dat sommigen de toestemming kregen er te overnachten. Dat voorrecht viel onder meer de Franse schrijver Théophile Gautier te beurt. In 1840 bracht hij vier nachten door in het Nasriden-paleis. Hij sliep nu eens in de Sala de las Dos Hermanas, dan weer in de Sala de los Abencerrajes. De tijden zijn veranderd.